

DEBRECZENI FÜGGETLEN ÚJSÁG

ELŐFIZETESI ÁR: HELYBEN: 1 ÓRA 1 KORONA, NEGYEDÉVRE 3 KORONA, VIDÉKEN EGY ÓRA 1 KORONA 50 FILLÉR, NEGYEDÉVRE 4 KORONA 50 FILLÉR

PÁRTOKTÓL FÜGGETLEN
POLITIKAI NAPILAP

FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. HEGEDŰS LORANT
KIADÓTULAJDONOSOK: HOFFMANN ÉS KRONOVITZ
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: PIAC-UTCA 49

Az óriási harc a Kárpátokban

Uzsok fölött visszavertük az oroszok támadásait — A Przemyslnél felszabadult összes orosz erők a Kárpátokban vannak — A cisna—baligrodi műntura előretolt csapatainkat kissé visszavontuk — Párisban komolynak tekintik az amerikai békebarátok akclóját

Husvét ünnepe talán a kárpáti fronton is csendet parancsol a fegyvereknek s a hetek óta szakadatlan harcokban álló vitéz fiainknak meghozza a békés nyugalmat, amelyet karácsonykor hiába sóvárogtak. Akkor meddőnek bizonyult a pápa minden fáradozása, hogy a Megváltó születése napján némuljon el az ágyuk dörgése s a harcosok időt nyerjenek a szeretetről való elmélkedésre. — A szent orosz birodalom seregei éppen az áhitat óráit használták fel a legvéresebb öldöklésre s nem engedtek ünnepet a mieink számára. Most nem volt szükség közbenjárásra, a rövid fegyverszünetet meghozza a véletlen, hogy az oroszok egyidőben ülik a mieinkkel a Megváltó föltámadásának ünnepét. — Van tehát remény, hogy a kemény csaták után kis pihenőhöz jutnak a mi seregeink is, hogy az ünnep elmúltával tovább folytassák világtörténelmi küldetésüket: elorvasztani és letiporni a moszkovita szörnyet, amelynek nem lesz föltámadása.

Husvét ünnepe alatt ilyenformán aligha változik a harcéri helyzet, amely a legutóbbi harcok folytán sem szenvedett lényeges eltérést a tegnapi, vagy tegnapelőtti állásokhoz képest. Kárpáti arcvonalunk ma is olyan szilárd, mint azelőtt volt, annak dacára, hogy immár a Przemysl alól felszabadult orosz seregek a maguk egészében felvonultak a hegyek közé, hogy kitöltsék azokat a réseket, melyeket a mi csapataink védőfala ellen intézett rohamaik közben állottak be soraikban s hogy mint elnyomó tulerő nyomja be arcvonalunkat. A roppant erősítések dacára sem voltak azonban képesek az oroszok elérni céljukat, mindössze ahoz a jelentéktelen előnyhöz jutottak, hogy a cisna—baligrodi műntura mentén előretolt oszlopukat, amely beékelte magát a kolosszus testébe, voltunk kénytelenek bevonni a hegyek tarajához, a keletre eső szakaszon azonban, Uzsok fölött, ugyanugy vérbe fojtottuk előretörési kísérleteiket, mint már annyiszor ezen a helyen.

A többi hadszíntéren csak lényegtelen epizódokról adnak hírt a jelentések. Annál nagyobb érdeklődésre tarthat számot az a tudósítás, mely az amerikai békebarátok ismer-

etes akciójának újabb részleteit közli s a melynek igen figyelemre méltó megállapítása, hogy Franciaországban nagy reményeket fűznek az újabb amerikai akcióhoz. A franciák vesztek a legtöbbet a háboruban, érthető tehát, ha ők fogadják a legszivesebben a visszatérő béke-terveket.

Mai távirataink a háboru eseményeiről itt következnek:

Höfer jelentése

Budapest, április 3. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.) *Hivatalos jelentés a főhadiszállásról.*

A keleti Beszkidekben arcvonalunkon tegnap óta csak a felső Laborc völgyében és a Viravától délre fekvő magaslatokon vannak harcok.

Az ujonnan harcba vetett orosz erősítések arra kényszerítettek bennünket, hogy Cisanától és Baligrodtól két oldalt harcoló előretolt csoportjainkat kissé visszavonjuk.

Az uszoki hágótól északra állásaink ellen intézett támadásokat véresen visszavertük.

Megállapítottuk, hogy a legutóbb Przemysl előtt állott orosz erők összes hadosztályai immár a kárpáti arcvonalon vannak.

Délkelet-Galiciában csak tüézharcok voltak.

A Dnjester és a Pruth között állásaink előtt április elsején lefolyt sikeres harcok után nyugalom van.

HÖFER altábornagy,
a vezérkar főnökének helyettese.

Halicsot megszálltuk?

Bukarest, április 3. A Rumänischer Lloyd március 31-iki számában a következő burdujenni táviratot közli:

— Stanislaw mellett 24 óráig tartó heves harc folyt le, amely az oroszok súlyos vereségével végződött. Az osztrák-magyar csapatok több ezer oroszot elfogtak s miközben Halicsot megszállták, az ellenséget egészen Lembergig visszadobták. Halics mindaddig orosz kézben volt.

Sadagorától Nowosielicáig az orosz halottak ezrei fekszenek, amelyeket a mai napig nem lehetett eltemetni.

Boján és Nowosielica között is borzalmas vereséget szenvedtek az oroszok. — Az osztrák-magyar csapatok bevonultak Nowosielicába és megszállták a határt egészen Besszarábiáig.

Bukovinában és Galiciában ezen legújabb győzelmek következtében leirhatatlan öröm uralkodik.

(Halics megszállásáról hivatalos híradás még nem jött. A bukaresti lapnak ezt a táviratát tehát a legnagyobb feutartással kell fogadni.)

Orosz jelentés a kárpáti harcokról

Berlin, április 3. A Daily News külön tudósítója jelenti Pétervárról: *A nyugat-lengyelországi frontról* néhány nap óta nincs jelenteni való. A tavaszi esőzés megakadályozza a nagyobb vállalkozásokat. Pétervárott azt várják, hogy e kényszerű szünet alatt a szövetségesek operációi annál döntőbb előhaladásra tesznek szert Franciaországban és Belgiumban. A Kárpátokban ellenben épp úgy folynak a harcok, mint ezelőtt. Az oroszok azonban itt szemmel láthatóan erős ellenséges erőkbe ütköznek, melyek föltartóztatják előnyomulásukat és megkísérlik, hogy az oroszok oldalába kerüljenek. (Deutsche Tageszeitung.)

Przemysl tisztjei

Milano, április 3. Kiewből jelentik az itteni lapoknak: A Przemyslben elfogott osztrák-magyar tiszteknek nagyrésze már Kiewbe érkezett. Az összes tiszteknek megengedték, hogy szolgáljukat és csomagjukat magukkal hozzák. Kuzmanek tábornok több magasrangú tiszt látogatását fogadta a vezérkari palotában. A tábornok kitünően beszél franciául, olaszul és lengyelül. Az élelmiszerek szállítása Przemyslbe folyamatban van. A Przemyslből érkező táviratok hírül adják, hogy a normális élet visszatért a városba. A város csak keveset szenvedett, az épületek közül csak kettő sérült meg. A kávéházakat

A törökökkel együtt győzünk, csak Török pezsgőt igyunk.

és az áruházakat ismét megnyitották. A hadifoglyok elszállítása már megkezdődött.

Kuzmanek és Tamássy Pétervárótt

Amsterdam, április 3. (M—g.) Péterváróttól jelentik, hogy Kuzmanek Hermann gyalogsági tábornokot és Tamássy Árpád altábornagyot több foglyul esett tisztársukkal együtt Pétervárra vitték.

A németek harcai az oroszok ellen

Berlin, április 3. — (Miniszterelnökség sajtóosztálya.) A nagy főhadiszállás jelenti a keleti hadszíntérről:

A keleti arcvonalon nem történt jelentősebb esemény.

Támadás a leyegőből

Amsterdam, április 3. (M—g.) A pétervári Westnik jelenti, hogy egy osztrák-magyar repülőgép március 28-án bombákat dobott Wola Rzendzinszkra. Ugyanaznap német aviatikusok Ostrolenka vasúti állomását bombázták sikerrel.

Ruski tábornok visszalépése

Bécs, április 3. A Rundschau tudósítója jelenti Stockholmból: Azzal a meg nem erősített hírrel kapcsolatban, hogy Ruski tábornok megválna állásától, igen érdekes az a beszélgetés, melyet egy pétervári újság folytatott a tábornok leányával, aki mint ápolónő működik. A leány kijelentette, hogy az atyja megbetegedéséről szóló hírek teljesen valótlanok. Ez a kategorikus kijelentés különös világot vet arra, hogy Ruski visszalépését egészségi állapotával okolták meg.

A belga-francia harcok

Berlin, április 3. — (Miniszterelnökség sajtóosztálya.) A nagy főhadiszállás jelenti a nyugati hadszíntérről:

A belgák egy kísérlete, hogy a március 31-én tőlük elragadott Hoek kolostor-majort visszafoglalják, meghiúsult.

Bois de Pretreben a franciáknak a Mühlhausen-től nyugatra a Niederspach mellett és az ettől délre elterülő magaslatok ellen intézett támadását visszavertük.

Grey franciaországi útja

Berlin, április 3. (Magyar Távirati Iroda.) A Hamburger Zeitung jelenti, hogy Grey angol külügyminiszter a napokban a franciaországi angol főhadiszállásra utazik. Innen a francia főhadiszállásra látogat el és azután Párisba megy.

Az újjáéledt francia optimizmus

Berlin, április 3. A Berliner Tageblatt jelenti Milanóból: A Corriera della Sera párisi tudósítója az egész francia nép offenzív szellemének újjáébredéséről ír. A nagy offenzív előnyomulás valószínűleg április közepére van tervezve. — Franciaország napról-napra erősebb lesz, éppen úgy Angolország. Csapatainak száma rendkívül növekszik.

Kitchener három millió katonája

Brüsszel, április 3. Az összes londoni tudósítások egyértelműen jelentik, hogy komoly angol körökben már legfőbb csak egy millió katonára számítanak. — Többet semmi esetre sem fognak Kitchener hadseregéből az európai harctérre küldeni. Ezt most már különböző újságok, köztük a Standard is, koncedálják. Kitchener három milliós hadseregéről egy ember sem beszél már Angliában.

A blokád-háború

Elsülyesztett angol gőzösök

Lisszabon, április 3. (Magyar Távirati Iroda.) Az U 28. német tengeralattjáró naszád a Finister fok közelében elsülyesztett egy angol gőzöst. Jelentés érkezett arról, hogy az U 28. német tengeralattjáró három angol traviert elsülyesztett. Az Afonven angol gőzöst egy torpedó lövéstől súlyosan sériült állapotban Kardiífa vitték.

Rotterdam, április 3. (Magyar Távirati Iroda.) A Moor hajó kapitánya jelenti, hogy hajóját egy német tengeralattjáró naszád megtorpedózta, miután a legénységet eltávolították a hajóról.

London, április 3. (Magyar Távirati Iroda.) Az admirális közli: A német tengeralattjárók a blokád kezdete óta 27 angol hajót süllyesztettek el. Március 24-től 31-ig terjedő idő alatt öt angol hajót torpedóztak meg.

A francia kereskedelmi flotta vesztesége

Genf, április 3. A Journal a francia kereskedelmi flotta veszteségét 16 parti járműre és 46 kereskedelmi hajóra becsüli.

Belgrád bombázása

Ujvidék, április 3. (P. Ll.) Szerdán délután három óra tájban érkezett a jelentés, hogy a szerbek megismételték minden népjogot kigunyoló eljárásukat és Zimony és Mitrovica után most már Orsovát is bombázták; Orsova nyílt város, egyáltalában nincs megerősítve s így a szerbeknek nem szolgáltatott okot offenzív hadműveletre, békés polgárai életének veszélyeztetésére és vagyonuk megsemmisítésére. A bombázás körülbelül fél óra hosszat tartott és teljesen eredménytelen volt; csak egyes házak rongálódtak meg és csak jelentéktelen sérülések fordultak elő.

Déli hadseregünk főparancsnoksága nyomban a hír beérkezése után elrendelte a retorziót. Belgráddal átellenben álló tűzérsgünk délután négy órától öt óráig, tehát egy óra hosszat, tűz alatt tartotta a szerb fővárost. Ennek a bombázásnak megfelelő eredménye volt. Gránátjaink több házat lángba borítottak Belgrád központjában. A lakosság a pincékbe menekült.

A szerb szociáldemokrácia interpellációja a béke ügyében

Szófia, április 3. A balkáni szociálistáknak Szófiában megtartott tiltakozó gyűlésével kapcsolatban a szerb szkupstina szociáldemokrata csoportja március 12-én interpellációt terjesztett elő, amely két kérdésre szorítkozik.

Az első kérdés így szól: „Hajlandó-e a kormány lépéseket tenni a háborút viselő államok kormányainál, hogy a háborút haldéktalanul szüntessék be és békét kössenek?”

A második kérdés a balkáni népek fejlődésére szolgáló normális viszonyok megteremtésére vonatkozik. Megfelelő indokolás után az interpelláló a következő kérdéssel fordul a kormányhoz: „Hajlandó-e a kormány nyomban tárgyalásokba bocsátkozni a többi Balkán-állammal abból a célból, hogy gazdasági és politikai szövetséget alakítsanak, amely biztosítsa a nemzetek teljes egybekapcsolását, a nemzeti szabadságot, a Balkán minden lakójának teljes egyenjogúságát, valamint a Balkán-államok szövetségét megteremtési önállóságuk, szabadságuk és a Balkán legintenzívebb kifejlődésének a biztosítására?”

Külön orosz-török béke?

Zürich, április 3. (Magyar Távirati Iroda.) Az entente-párti lapok azt írják, hogy Dsavid bey csütörtökön folytatta abbeli fáradozását, hogy alapot teremtsen az Oroszországgal kötendő béke számára. Ugyanezen forrás szerint Giers római orosz nagykövet legközelebb Genfbe érkezik.

Az amerikai békebarátok akciója

Páris, április 3. (Magyar Távirati Iroda.) A külügyi hivatal korainak tartja az amerikai békebarátoknak a fegyverszünet kötésére irányuló fáradozásait, előkelő párisi körök azonban komolyan veszik e fáradozásokat, mint előhírnökeket egy olyan propagandának, amely belátható időn belül valósággá válhatik. Az Egyesült Államok diplomáciája kimerítő jelentéseket kábelezett magának a hadviselő államok pénzügyi és hadügyi viszonyairól.

Farkas ezredes üdvözléte Debrecen vezető férfiainak

A Debreceni honvédek hősi koszorújába újabb eszerleveget tűz az a néhány soros levél, amelyet nagyjókai Farkas Vince ezredes küldött a harctérről Balla Jenő őrnagyhoz. Az ezredes ebben a megleghangu levélben arra kéri az őrnagyot, hogy tolmácsolja gratulációját a főispánnak, a polgármesternek és az alispánnak a debreceni és hajdumegyei honvédek újabb dicső haditettéért. Balla Jenő őrnagy ma eleget tett a kérésnek. Megjelent Márk Endre udvari tanácsos polgármesternél és meleg szavakban tolmácsolta az üdvözléte, majd átadta a hozzá intézett levelet is, amely a következőképp hangzik:

Feldpost 14. 1915. III 27.

Kedves Balla!

Kérlek, üdvözlöld egyelőre Polgármester és Főispán és Alispán urat nevében s gratulálj a debreceniek s megyeiek fiai fényes eredményéhez. Tolmácsolj azt is, hogy f. hó 14-én az ezredparancsnokságot átvevén, Őket azonnal személyesen üdvözölni akarom, csakis igen-igen sok munkám akadályozott ebben. Kedves kötelességem lesz, hogy ehhez a legelső alkalmat és időt megragadjam.

Kérem nevezett urakat s Debrecen város és megye közönségét, hogy eddigi jóindulatukat és támogatásukat kiváló fiainknak továbbra is megőrizzék s bennük bizzanak.

Farkas ezredes.

A polgármester megköszönte Balla őrnagynak az üdvözlést és Farkas ezredes levelét kedden fogja bemutatni a városi tanácsnak, amely szintén levélben fog válaszolni Farkas ezredesnek.

Ugyancsak a keddi ülésből fogja üdvözölni a városi tanács Trstyánszky Ödön századost, akinek hősi tettéről, amelyért a harctéren a századosi rangot kapta, már megemlékeztünk.

— A fém-, bőr- és gummi-készletek bejelentése. Rostás István rendőrfőkapitány a következő felhívást teszi közzé: A m. kir. miniszterium elrendelte a fémeknek és az ötvözeteknek, a nitrogéntartalmu anyagoknak, a cinkkészleteknek, az egyes fémekből és ötvözetekből készült fél- és kész gyártmányoknak havonkénti, a bőrök és a bőrök gyártá-

sához szükséges anyagok készletének négy-hetenkénti és végül a nyers gummi és a géprejű járművek részére szolgáló gummiabroncsok készleteinek kéthetenkénti bejelentését. A havonkénti bejelentésekre e hónapban a legutolsó határidő f. hó 8-ika, a bőrök és bőrgyártáshoz szükséges anyagok bejelentésére f. hó 10-ike a határidő, végül a gummi bejelentésének határnapja f. hó 15-ike. Miután a bejelentések igen hanyagul eszközöltetnek, felhívom az érdekelteket, hogy a bejelentéseket a kitűzött határidőre okvetlenül annál is inkább teljesítsék, mert a bejelentések pontos eszközölését ellenőriztetni fogom s a mulasztókkal szemben a kihágási eljárás minden esetben haladéktalanul folyamatba fogom tétetni és a bejelentést elmulasztók 2 hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel fognak büntettetni. Ismételten figyelmeztetem az érdekelteket, hogy a bejelentéshez szükséges bejelentési lapok az iparhatóságnál (Szent Anna-utca 9., I. em. 25. sz.) kaphatók, ahol a bejelentés is eszközölendő. Ugyancsak a bejelentésre vonatkozó mindenemű felvilágosítással az iparhatóság mindenkinék, aki erre nézve kérdéssel fordul hozzá, készséggel szolgál. Rosta István rendőrfőkapitány.

Szigorlatok a debreczeni egyetemen

Jankovich miniszter rendelete

A debreceni m. kir. tudományegyetem a mai napon elnyerte a budapesti és a kolozsvári egyetemekkel való tényleges egyenjogúságát. Jankovich Béla dr. vallás- és közoktatásügyi miniszter ugyanis az egyetem tanácsához leiratot intézett, amelyben elismeri a debreceni tudományegyetemnek azt a jogát, hogy szigorlatokat tartson s e rendelet következtéseként rövid idő múlva már doktori promóció színhelye lesz az ősi kollégium diszterme.

A debreceni egyetem szervezeti szabályzata — mint ismeretes — akként rendelkezik, hogy az egyetemen az első tanévben szigorlatok nem tarthatók. Nyilván abból a szempontból indult ki a közoktatásügyi kormányzatnak ez a rendelkezése, hogy a szigorlatok tartása mindaddig téves megítélésre nyújthatna alapot, amíg a debreceni egyetem a saját hallgatóinak végbizonyítványt nem adott. Ez a teljesen érthető rendelkezés azonban kétséget hagyott fenn abban a tekintetben, hogy mi lesz azokkal a joghallgatókkal, akik a folyó tanév végén fejezik be tanulmányaikat. Kiss Ferenc, a tudományegyetem rektora, a kinek az egyetem szervezése körül hervadhatatlan érdemei vannak, az év folyamán sokat fáradozott a nyitva maradt kérdés megoldása iránt és Jankovich Béla dr. vallás- és közoktatásügyi miniszterrel folytatott tárgyalásai teljes eredményre vezettek. A miniszter méltányolta Kiss Ferenc rektor előterjesztéseit és már a mult hetekben szóbelileg hozzájárult a rektornak ahhoz a proposíciójához, hogy a debreceni egyetem a tanév végeztével megkezdhesse a szigorlatok tartását. — Az ügy végleges rendezését ujabban az a körülmény siettetette, hogy az egyetem jogi karának néhány hallgatója, mint 1891-ben született népfőlkérésre kötelezett, a katonasághoz való bevonulása folytán korábban kénytelen megválni az egyetemtől. A jog- és államtudományi kar tanárai egyik legutóbb tartott

ülésén felterjesztést intéztek a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez, hogy engedje meg a hadbavonulók korábbi szigorlatra bocsátását s e felterjesztésre a miniszter a következő leirattal válaszolt:

28,720/1915. IV. szám.

A debreceni tudományegyetemnek. Tanácsának

Debrecen.

A szervezeti szabályzat 84. §-ában rendelkezéssel összeegyeztethetőnek tartván, hogy a debreceni tudományegyetem mindazon hallgatói, kik az 1914—15. tanév befejezése alapján végbizonyítványt nyerne, annak elnyerése után ugyanott azonnal szigorlatra bocsáttassanak, — az 1915. évi 14,743. számú rendeletet folyományaképpen s a debreceni egyetem jog- és államtudományi karának 261. számú felterjesztésében foglaltak alapján nincs észrevétel az ellen sem, hogy fenti elv azokra a debreceni tudományegyetemi hallgatókra nézve is alkalmazásba vétessék, kik a folyó tanévet kivételesen március hóban befejezték, ugyanakkor végbizonyítványt nyertek.

Budapest, 1915. március hó 29.

Jankovich.

A miniszter rendelete értelmében a debreceni egyetem első szigorlatozói a most hadbavonuló végzett joghallgatók lesznek, a tanév végén pedig a többi végzett jogász is szigorlatozhatik. Az első doktorra avatás tehát majd csak az 1915—16. tanév elején lesz.

HIREK

— **Husvétii istentiszteletek.** A debreceni református templomokban a husvétii istentiszteletek rendje:

Husvét vasárnapján: a Nagytemplomban prédikál Uray Sándor lelkész, ágendázik Konrád Zoltán segédlelkész, délután prédikál Gácsélyi József hittanhallgató; a Kistemplomban prédikál Baltazár Dezső dr. püspök, ágendázik Szele György lelkész, délután prédikál Szombathy Imre szénior; a Kossuth-utcai templomban prédikál Zih Sándor lelkész, ágendázik Balogh Béla segédlelkész, délután prédikál Kelemen Gyula hittanhallgató; az Árpád-téri templomban prédikál Dicsőfi József lelkész, ágendázik Hajdu Gyula segédlelkész, délután prédikál Mészáros József hittanhallgató; az ispotályi templomban prédikál Könyves-Tóth Kálmán lelkész, ágendázik Boér Károly vállastanár, délután prédikál Jakab László hittanhallgató; a homokkerti imaházban prédikál és urvacsorát osztogat Polgár Gyula segédlelkész, délután prédikál Nagy Lajos hittanhallgató.

Délelőtt 9 órakor a sebesült magyar katonáknak a kollégiumi oratóriumban prédikál Szombathy Imre főiskolai szénior; ugyanott fél 11 órakor a sebesült német katonáknak istentiszteletet tart D. Erdős József hittudományi kari dékán.

Husvét hétfőjén prédikálnak: a Nagytemplomban Szombathy Imre szénior, délután Jakab László hittanhallgató; a Kistemplomban Mészáros József hittanhallgató, délután Kelemen Gyula hittanhallgató; a Kossuth-utcai templomban Gácsélyi József hittanhallgató; az Árpád-téri templomban Jakab László hittanhallgató, délután Szombathy Imre szénior; az ispotályi templomban Kelemen Gyula hittanhallgató, délután Gácsé-

lyi József hittanhallgató; a homokkerti imaházban Nagy Lajos hittanhallgató.

Az ág. ev. hitv. templomban a husvétii istentiszteletek rendje:

Husvét első ünnepén délelőtt 10 órakor az istentiszteletet Materny Lajos főesperes végzi, utána az urvacsorai ágendát Labossa Lajos segédlelkész végzi. — Délután 5 órakor prédikál Labossa Lajos segédlelkész.

Husvét második ünnepén délelőtt 10 órakor prédikál Labossa Lajos segédlelkész. Délután 5 órakor ima.

— **Géresi főigazgató köszönete.** Géresi Kálmán tankerületi kir. főigazgató a városi tanács üdvözlétére, amelyet Csürös Ferenc dr. kultúrtaácsnok tolmácsolott előtte, ma a következő köszönő levelet intézte Márk Endre udv. tan. polgármesterhez: Méltóságos Polgármester Ur! Minthogy Csürös Ferenc városi tanácsnok ur április 1ső napján nálam tett szives látogatása alkalmával jókívánatainak kifejezést adván, hangsúlyozta, hogy jókívánatait egyszersmind az igen tisztelt városi tanács megbízásából is mondja, ezen kiváló és szives figyelmet ezennel hála-lásan köszönöm és méltóságos Polgármester Urat kérem meg, hogy ezen köszönetemet mind maga tudomásul venni, mind a tekintetes tanács tagjaival is bizalmasan közölni kegyeskedjék. Maradok méltóságos Polgármester Urnak és az egész városi tanácsnak kiváló tisztelettel, Debrecen, 1915. április 3-án, alázatos szolgálója Géresi Kálmán tank. kir. főigazgató.

— **Katona-istentiszteletek.** Hétfőn reggel 7 órakor a helyőrség református legénységének a nagytemplomban urvacsorát osztanak: Baltazár Dezső dr. püspök és Uray Sándor lelkész. Hétfőn délelőtt 10 órakor a péterfiak laktanyában a lábbadozó katonáknak istentiszteletet tartanak és urvacsorát osztanak Baltazár Dezső dr. püspök és Kolozsváry Kiss László segédlelkész. Hétfőn délelőtt 10 órakor a nyulási barakkban a beteg katonáknak istentiszteletet tartanak és urvacsorát osztanak Csiky Lajos teológiai tanár és Pánczél Jenő püspöki esküdt.

— **Tisza Lajos gróf megsebesült.** Budapesti tudósítónk táviratozza, hogy Tisza Lajos gróf huszárfőhadnagy, a miniszterelnök öccse, az Uzsok fölött vívott harcokban megsebesült. A főhadnagyot Budapestre hozták és ott fogják ápolni.

— **Uj főorvos.** A hivatalos lap tegnapi száma közölte, hogy a király Nágel Zoltán dr. cs. és kir. segédorvost soronkívül főorvossá nevezte ki.

URANUS

Korona-Passagó Telefont 3-28.

Husvétii műsor!

Ma vasárnap, április 4-én

TÁNCZ A MILLIÓK KÖZT.

Dráma 3 felvonásban.

ÉN ÉS LOTTI. Vigjáték.

DIDO. Dráma.

Királyok. Aktuális.

HÁBORUS HIRADÓ.

Előadások kezdete 3 órakor félhelyárakkal, 5 órától rendes helyárak. Folytatólagos bemenet.

Fehénneműt, csipkefüggönyöket, női blousokat legszebben tisztít

FEUERSTEIN

Piacz-utca 42. sz. (Lamprecht palota).

Arany János-utca 16. sz. Telefon szám: Füzület 11-57. sz. Fiókület 732. sz

mosó intézete Piacz-utca 63.

— **Bora vezérhadbiztos fölmentése.** A *Budapesti Tudósító* jelenti, hogy a király szemeiről Bora Jenő vezérhadbiztos, a honvéd hadbiztoság főnökét állásától fölmentette és helyébe *Csanády* Firgyes altábornagyot, a nagyváradi 20. honvédhadosztály főnökét nevezte ki. Bora Jenő a budapesti posztó-panamánának lett az áldozata. Mint ismeretes, a vezérhadbiztos feleségét, aki összejátszott *Neumann* László nagykereskedővel, letartóztatták. A megtévedett urinő büntetésül arra készítették Bora Jenőt, hogy állásától való fölmentését kérelmezze.

— **A Vörös Kereszt Egyesület** sebesülte javára dr. *Kőrösi* Kálmán városi tb. főügyész ur ma 50 koronát küldött hozzám; midőn annak átvételét hálás köszönettel elismerem, kijelentem, hogy azt pénztárunkba rendeltetésének megfelelően eljuttattam. Debrecen, 1915. április 3-án. *Márk* Endre, a Vörös Kereszt Egylet ügyvezető elnöke.

— **Tanári állások a debreceni főiskolában.** Az egyházkerület akadémiai albizottsága szerdán, március 31-ikén tartott ülésén egyhangulag kimondta, hogy a lelkészképzőben *Erdős* Károly theol. docens állandósítását ajánlani fogja. *Erdős* Károly egyetemes egyháztörténeti s patrisztikai tárgyakat ad elő s állandósítása kétségtelenül nagy nyereség lesz a lelkészképzőre. A megüresedett tanári állásokra a közös tanári kar a következő jelöléseket terjeszti elő: a főgimnáziumnál a magyar-német tanszékre *Nagy* Zsigmond dr. örökös egyedüli jelölt *Benigni* József evang. főgimn. tanár; két magyar-latin tanszék is üresedett meg, az egyik *U. Szabó* Gyula dr. harctéren történet elestével, kinek helyére *Barcza* József kisújszállási tanár a jelölt, a másik *Csűrös* Ferenc dr. városi tanácsnokká választásával, kinek helyére *Dékán* Sámuel Sepsiszentgyörgyi és *Györe* János máramarosszigeti tanárok ajánlatnak. A tanítóképezdén a harcban elesett *Kovács* István matematika-természettani tanszékére *Nagy* Imre kiskunhalasi tanár, *Nagy* István volt érmelléki esperes fia a jelölt.

— **Helmeccy József meghalt.** Szatmárról jelenti tudósítónk, hogy *Helmeccy* József dr. országgyűlési képviselő tegnap Szatmáron hatvan éves korában elhunyt. A nemzeti munkapárt oszlopos tagját, a tiszántúli református egyházkerület nagyérdemű kitünőségét gyászolja az elhunyt képviselőben, kinek temetése husvét vasárnapján lesz.

Helmeccy József Nagykanizsán született 1854-ben. A gimnáziumot Nagykanizsán, a jogot Eperjesen végezte. Itt elnöke volt a jogász segélyegyletnek. Joggyakorlatra Szatmárra ment és itt 1876-ban ügyvédi irodát nyitott. 1881-ben a szatmári népbank igazgatósági tagjának, majd később ügyvédjének választotta. 1886-ban a szatmári gőzmalom társulatnak lett titkárja, ügyvédje és később igazgatósági tagja. Mint Szatmár vármegye törvényhatóságának bizottsági tagja részt vett ugyan a megyei életben, de tevékenységének főterét az egyházi élet képezte. 1888-ban ügyésze lett a nagybányai református egyházmegyének, utóbb tanácsbírája és zsinati képviselője. Az egyházi élet terén kifejtett működésének elismerésül 1906-ban a nagybányai ref. egyházmegye egyházmegyei gondnokká választotta. Ezen minőségében tagja volt a tiszántúli református egyházkerület közgyűlésének, fegyelmi bíróságának és igazgatósági tagja a debreceni református kollégiumnak. 1910-ben a krassói kerület mint a nemzeti munkapárt jelöltjét országgyűlési képviselőjévé választotta. A választása egyhangú volt, mivel ellenjelöltje visszalépett.

— **Pilseni (Urquelle) ösforrás.** Pilsent kizárólag csapolnak naponként *Markus* Gambrianus éttermében.

— **Előadások az ügyvédi kamarában.** Az ügyvédi kamara és az Orsz. Ügyvédszövetség debreceni osztyála második előadás-sorozatát rendez, melyre az ügyvédi s bírói kar t. tagjait és az érdeklődőket meghívja *Szilágyi* Imre kamarai elnökhelyettes, *Balázs* Bertalan dr. szövetségi elnök. — Sorrend: 1915. április 10-én: *Tóth* Aurél dr. kir. ítélőtáblai bíró: A nemzetközi választójogi egyezmény s az új választójogi törvény. Április 17-én: *Debreczeny* Barna dr. törvényszéki bíró: Perújítás a polgári perrendtartásban. Április 24-én: *Freund* Jenő dr. ügyvéd: Csődjogi reformok. Május 1-én: Az új bélyegtörvény. Vitaest. Előadó: *Vajda* József dr. pénzügyi titkár. Május 8-án: *Bernolák* Nándor dr. egyetemi tanár: A rehabilitáció. — Az előadások szombatoként délután 6-7-ig tartanak az ügyvédi kamara dísztermében.

— **A város a Termény- és Áruraktár közgyűlésén.** A városi tanács a legutóbbi ülésén elhatározta, hogy husvét másodnapjára eső rendes ülését nem tartja meg, hanem a csütörtöki ülésre halasztja az ügyek tárgyalását. Ma azonban egy fontos kérdés került napirendre, amelynek elintézése végett kedden ülést kell tartania a tanácsnak. — A Termény- és Áruraktár Részvénytársaság ugyanis, amelynek a város 100 részvényével van érdekelve, április 6-ra tüzte ki közgyűlését, amelynek napirendjén szerepel az alapszabályok módosítása is. A városi tanács e kérdésben fog állást foglalni a keddi ülésén és kijelöli képviselőit a részvénytársaság közgyűlésére.

— **A Vasárnapi Munkásképző** holnap, vasárnap tartja hatodik délutániát. Előadó: *Filöp* Ödön dr. ügyvéd, aki a háború gazdasági és politikai vonatkozásait fogja a közönség előtt népszerűen ismertetni és fejtegeti azon okokat, melyek a nagy világháború előidézői voltak. Az előadás az ipartestület dísztermében délután négy órakor kezdődik. Beléptidj nincs.

— **A hortobágyi minta-halak.** Debrecen város márciusi közgyűlése elhatározta, hogy a hortobágyi halastavak bérletére a Haltenyészti Részvénytársasággal köt szerződést. Erre a részvénytársaság ma tizenhat mintahalat küldött a városi tanácsnak. A kövér, 2 és fél és 3 kilós pontyok jég közé rakva, élve érkeztek meg és a polgármester felosztotta a tanácsnokok között.

— **Német kórház Debrecenben.** Most, hogy dicső szövetségeseinkkel, Németországgal ugyszólván minden harctéren együtt küzdünk, nem megy meglepetésszámba az sem, hogy a németek — kimélni akarván a mi kórházaink terhet — ök maguk is kórházat akarnak felállítani Debrecenben. Az alkalmasnak mutatkozó helyek közül a németeknek az Augustza-szanatórium tetszett meg legkivált, de az Augustza-szanatórium, mint megfigyelő kórház oly nagy értékű és annyira nélkülözhetetlen, hogy alkalmasint más kórházat rendeznek be a németek.

— **Fakivitel Olaszországba.** Fiuméből jelenti: *Harkányi* János báró kereskedelmi miniszter táviratilag értesítette *Coross* Ferenc podesztát, hogy az Olaszországgal tervezett cserekereskedelem céljára a fiumei és horvátországi fakereskedők számára megállapított 200 vagonnyi fakontingenst a kereskedők megokolt kérését figyelembe véve, 400 vagonra emelte föl.

A legjobb
a fogápoláshoz

— **A mentők automobiljéért.** A Mentő-Egyesület sebesült szállító autójainak beszerzési költségeire e héten *Kulcsár* Imréné urnő 5 koronát küldött. További szíves adományokat kér *Sesztina* Jenő.

— **Az oroszok Galiciában.** A „*Wiedenski Kuryer Polski*” tudósítója bejárta Nyugat-Galiciát s a következőket írja: Galiciának a Kárpátok mentén levő vidékein minden a nagy s elkeseredett csaták nyomait mutatja. Megfagyott lóhullák, elhamvadt kunyhók, szétlőtt kocsik, házak romjai mindenütt. — *Stroze* község egészen kihalt. *Grybovban* a város külső részein elpusztultak és leégtek a házak. *Sandecnél* ugyanez a kép, de *Neu-Sandecben* már új élet kezdődött. Sok menekült visszatért és az üzletek egyrészt ismét megnyitották. *Alt-Sandecben* a kolostort és a községi iskolát srappelnek megrongálták. Nagyobb orosz csapatok pusztítottak *Musynában* és különösen *Kryniciában*, a kárpáti fürdőhelyen. *Turkában* az oroszok valamennyi üzletet kiraboltak. A zsidók lábáról leszedték a csizmát, a korcsmákat kifosztották, a házakat fölégették. Egy szomszédos községben az oroszok megparancsolták a hetven éves rabbinak, hogy a főtéren táncoljon és amikor a parancs teljesítését megtagadta, botütésekkel kényszerítették rá. A legtöbb kárpáti községben rendkívüli a nyomor. A lakosság az elhullott lovakból táplálkozik. — Azok a községek, amelyeket az oroszok megszállva tartanak, inkább a temető benyomását érzik. Az ipar és a kereskedelem megszünt, a lakosság, ha nem menekült el, védtelenül türi az orosz zsarnokságot.

— **Az Uránia hétfői ünnepi műsora** elsőrendű műelvezetet fog nyújtani a közönségnek: a *Henny* Porten-sorozat legújabb filmje: a *Keresztutnál* egy a művészno kiváló játék, mint a filmtéchnika elsőrendű kivitele fogja gyönyörködtetni a publikumot. A vígjáték-szláger *Otto* Reuterrel a címszerepben: Ottó mint hordár, a szezon legjobb és legmulattatóbb bohózata. Azonkívül az elsőrangú kisérő műsor.

— **Félmilliónál több a súlyosan sebesült francia katoná.** Berlinből jelenti: Egy amerikai lapban, a „*Gloweester Times*”-ban március 6-án megjelent *Platt-Andrewnek*, az Egyesült Államok volt helyettes pénzügyi államtitkárának egy levele, aki most az észak-franciaországi harctéren az amerikai Vöröskereszt különítményének tagja. Levelét *Dünkirchenben* adta föl. Leírja benne, hogy hivatalos számítás szerint ez év február derekáig kerek hatszázezer súlyosan sebesült francia katonát ápoltak az északfranciaországi kórházakban.

— **Hősök halála.** A *Ferenc* Szalvátor főherceg megfigyelő kórházban meghaltak és a Hatvan-utcai temető halottas házából temetik őket: *Zajka* Szein mátai (*Fogaras* m.) illetőségű közlegény, temetése április hó 5-én délelőtt 11 órakor, *Krachen* Rudolf némethidegkuti (*Vasm.*) illetőségű közlegény, temetése április 4-én délután 4 órakor, *Panyko* Pável orzethozcei (*Galicia*) illetőségű közlegény, temetése április 5-én délelőtt fél 11 órakor, *Korbelik* Richárd soproni illetőségű őrmester, temetése április 5-én délelőtt fél 11 órakor. — A hábaképezdei kórházban meghaltak és a közös csapatkórházból temetik őket: *K. Nagy* Ferenc szeghalomi illetőségű 37. gy. e. gyalogos, temetése április hó 5-én délután 3 órakor, *Siegel* Antal pozsonyi illetőségű 13. honvéd gy. e. honvéd, temetése április 5-én délelőtt 10 órakor. — A városi közkórház katonai osztyályn meghalt: *Finus* Imre 14. honvéd gy. e. honvéd, temetése április 5-én délelőtt 10 órakor a közös csapatkórházból.

— **Az Uranusban** a Pénz és háború című elsőrangú dráma és a kiváló mulattató kisérő műsor érdemes a közönség pártolására.

Látogatás Hindenbúrgnál

*

Egy magdeburgi vöröskeresztes misszió tagjai meglátogatták főhadiszállásán Hindenbúrg tábornagyot. Az érdekes látogatást így írja le a misszió egyik tagja:

A vonat a barátságos kelet-poroszországi városkáig vitt minket, amelynek vidékén az oroszok dulásának nyomai erősen látszóttak. Egészen a városig nem nyomultak az ellenséges seregek, de a békés polgári életet teljesen felcserélte a katonai világ. A pályaudvar érkező és távozó csapatokkal volt tele s mindenfelé katonák vonultak s végtelen sorban jöttek kocsi, automobilok. Az utat népfelkelők felügyelete mellett orosz foglyok seperték.

A város főutcáján egy nagy épület előtt, amely béke idején áruház lehetett, sok automobil állott s egyre ki-bejártak a kapun a katonák, akik között sok volt a vezérkari tiszt. A keleti hadsereg főhadiszállása előtt állottunk. Itt futottak össze a számai annak az óriási frontnak, amely a Memeltől Galiciába húzódik. Reggeltől estig, azután estétől reggelig kattogtak a táviró gépek, amelyek jelentéseket adtak tudtul és parancsokat továbbítottak s szakadatlanul közvetítette a kérdéseket és feleleteket a telefonhálózat.

Nem messzire innen, kertek és villák között van egy ház, amelynek kapuja mellett két oldalt fegyveres katonák állanak őrt. — Itt lakik az az ember, aki a főhadiszálláson összefutó szálakat a kezében tartja s akinek zsenije Kelet-Poroszországot főlzabadiította az oroszoktól és bátor seregével az orosz offenzívát összetörte. A házban, amely egy ügyésznek a tulajdona, van a szállása Hindenbúrg tábornagynak. Vele együtt lakik itt a vezérkara s ennek megfelelően van berendezve a ház. Van benne fogadó- és dolgozószoba, mellette ebédlő, a többi helyiség mind alváásra szolgál.

Amikor beléptünk a fogadóterembe, elénk jött a tábornagy. Csodálatosan friss volt, hajlékony és valamivel karcsubb, mint azelőtt. Az óriási felelősség, a rengeteg munka terhét könnyen bírja s erőt ad neki a magába és csapataiba vetett bizalom. Barátságosan fogadott minket és láthatólag örült a magdeburgiak látogatásának. Felejthetetlenül kedves óra következett ezután. Tea és hadisütemény mellett csevegtünk. A tábornagy megemlékezett városunkban eltöltött idejéről és a közös élményekről. Érdeklődött ismerősei iránt és nagy elismeréssel emlékezett meg az itteni Vörös Kereszt munkájáról. A mi küldetésünket érdeklődéssel fogadta és segítségünkre kérte fel szárnysegédét, Kämmerert. Az elmúlt óra benyomásaitól boldogan hagytuk el a házat, amely előtt nagy tömeg gyűlt egybe, hogy a tábornagy elindulását lássa.

Automobilunk azután kelet felé vitt minket az országúton s nemsokára láttuk már az orosz pusztítás nyomait. A falvakban alig maradt ház, a legtöbb beomlott vagy leégett. A butorok és berendezések szétszórva feküdtek az udvarokon és utcákon. Az oroszok mindent összeromboltak, amit nem tudtak magukkal vinni.

Végigmentünk Lyck utcáin. A külső részek össze voltak rombolva és fel voltak gyújtva, a belső várost pedig kirabolták. A városi templom romokban hevert, a templomhajó teteje lezuhant, a harangok keresztültörték a tornyot és elzárták a bejárást. A lakosság egy része visszatért már, megnyitottak az üzletek és lassankint visszatért az élet. Erős munka folyt a borbély-műhelyekben, a hó! a távozásban megnőtt szakállukat vágatták le a katonák.

Az összelőtt vasuti állomás mellett barakkok állottak. Ideiglenes üdülőállomás volt ez s itt azután alkalmunk nyílt, hogy küldetésünket teljesítsük. Egy nagyobb üdülőállomás felállítása a tervünk, hogy az érkező és átvonuló sebesülteket méltóképpen el tudjuk látni.

Besszarábia

Története, fekvése

Besszarábia . . . Annyira kevésbé európaiasan hangzik ez a név, hogy az ember kísértésbe esik: ezt az országot valahol messze Keleten, vagy egyenesen Ázsiában szeretné keresni. A valóságban pedig Oroszországnak a hozzánk legközelebb eső kormányzóságai közül való; Arábiához semmi köze, a nevét a besszusok népétől kapta, amely a VII. században uralkodott rajta. Alakja hosszúság, nyugaton a Pruth, keleten a Dnyeszter határolja és a román határ mentén a Duna torkolatáig és a Fekete-tengerig húzódik le. Területe mintegy 6,000 négyzetkilométer, tehát alig nagyobb a dunántúli megyék területénél. Lakosságának sűrűsége nagyon csekély (félannyi), mintegy másfél millió lakosa van.

Besszarábia tehát fekvése révén határvidék és minthogy ezen a tájékon a hajdan-kortól kezdve mostanig, az államok szemben állanak egymással, meg kellett ismernie alaposan mindazokat a borzalmakat, amiknek a hadiszíntérré vált tartományoknak ki kell ténvé lenniök. Az ókorban a római birodalom Dácia nevű tartományának része volt és még ma is keresztülmetszi egy hosszú sánc, amely Trajánusz árka néven ismeretes. De még jóval Róma összeomlása előtt elragadták a gótok ezt a tartományt és a bizanci birodalom sem tudta rajta hatalmát érvényesíteni. Egymásután birtokolták az avarok, bolgárok, szlávok, mongolok és számos más törzs. — 1503-ban a törökök hódították meg és ezzel évszázadokra az Oroszország és Törökország között folyó számtalan háború fő színhelyévé vált. Az 1812-iki bukaresti béke révén orosz birtok lett; egyik része átmenetileg Románia birtokába került a krími háború után, de Oroszország 1878-ban újra visszacserezte és cserébe adta érte a Dobrudzsát, a Fekete-tengernek vele határos partvidékét. Oroszországra nézve nagyon előnyös volt a csere, Romániára nézve ellenben nagyon rossz ellenszolgáltatás azokért az értékes haditülszolgálatokért, melyeket Oroszország mellett véghezvitt.

Besszarábia helyzeténél és történeténél fogva nagyon csudálatos, hogy népessége fajok tekintetében tarka keverék. A népesség nagyobb részét románok teszik és az erre, meg az 1878-ban történt erőszakos elszállításra való utalással szokás mostanság Románia kötelességévé tenni, hogy háború indításán Oroszország ellen. De laknak benne törökök vagy amint általában mondják, tatárok is, akik jórészt Krimből vándoroltak be. Kisebb mennyiségben bolgárok, cigányok és görögök is lakják. Az ott élő oroszok száma sem magas és ezek is nagyjából bevándorolt kisorosz, ukrainai kivatalnokok. — Nagy számmal vannak zsidók különösen a városokban. Vannak német parasztok is. Besszarábia egy időben a német paraszt kivándorlók nagyszámu települő heizei közé tartozott és főként a napoleoni uralom összeomlása után elkövetkezett belpolitikai reakció elől menekült ide sok hesszeni sváb. A német bevándorlók megőrizték nyelvüket és szokásaikat, a faluk neve még mindig német és ezek a falvak különösen tisztaságuk révén különbözethetők meg az orosz falvaktól.

Északi részében dombos Besszarábia, a Kárpátok legutolsó nyulványai érnek ideig, délen azonban sík és termékeny. A talaj itt a híres orosz „fekete föld”. Meleg nyáron megeterem a déligyümölcs is: narancs, dohány és szőlő, még pedig ezekből is a jobbifajta. — Természetesen a gabonatermelés itt is fontosabb, a buza mellett főként a kukorica játszik nagy szerepet. A tengeri szára két méternél is magasabb és a lovas embert könnyen elfödi. Mamaliga néven a népesség fő táplálékai közé tartozik a kukoricalisztból készült készítmény, amelyet egyébként a balkáni államokban is eleget fogyasztanak, de

Itáliában is eszik polenta néven. A tengeri fogyasztásával csodálatosképpen szinte össze van kötve egy gonosz betegség, a pellagra, amelyet egyes orvosok a kukorica élősdigombáinak tudnak be. Kinos és hosszadalmas bőrbetegségképpen jelentkezik, de folyton fokozódó szellemi zavarokat idéz elő. A tartomány őstermelésében szerepet játszik még a sótermelés is, amely a tengertől elzárt lagunákban történik. Az ilyen mocsaras vidék neve „limánok”, amelyek egyébként a Fekete-tenger egész északi partját jellemzik.

Az elsősorban agrárius ország ipari termelése nem jelentős és főként a mezőgazdasági termékek földolgozására, például a dohánygyártásra irányul, aminek termékei a baromtyélesztéssel egyetemben teszik a kifelé irányuló kereskedelmi forgalmat. Akkermann, amely a Dnyeszter torkolatánál fekszik, nem jelentéktelen kikötőváros és egyébként ősi telep. Már az ókorban alakult ezen a helyen Miletosz városának egy gyarmata Tirasz néven, amelynek nemzeti istensége Achilles volt. A helyén később szláv hódítók Bjelgorod városát, a „fehér várost” alapították. Fővárosa Kisenev, amelyet Puskin annakidején Átokvárosnak nevezett és az ember meg is érti, ha megnézi a várost, hogy miért. Meglehetősen nagy vidéki város, van körútja, székesegyháza, mégis csak olyan, mint valami vidéki fészek. Néhány európai jellegre törekvő utcájától eltekintve, falusias. A város népessége jórészt zsidó. 1905-ben itt voltak legborzalmasabbak a pogromok.

Kisenev az ország legfontosabb vasuti vonala mellett fekszik. — A vonal kevéssel Odessza előtt válik el a nagy Varsó—Odessza-i fővonalától. Tiraszponnál halad át a Dnyeszteren és Benderinél még egy kis szárnyvonalat bocsát ki dél felé, amely Galacnál éri el a Duna torkolatát. Benderi XII. Károly svéd király révén ismeretes a történelemben. A király poltavai veresége után öt éven keresztül itt élt, mint a törökök „vendége”, míg a szó szoros értelmében vett ostrom után ki nem verték a táborából a „házigazdák”. Ma Benderinnek mintegy 30,000 lakosa van és egyike Besszarábia legnagyobb városainak.

Besszarábia északi csúcsa osztrák területig ér. A Dnyeszter Galiciából folvik és ott, ahol a Dnyeszter és Pruth között levő keskeny földszalagjával Bukovinát érinti a tartomány, van Chotin, a Dnyeszter-parti orosz vár, amelyet bizonyára az orosz betörés támaszpontjának építettek ide. Ma nem valószínű, hogy Besszarábia a háború színterévé váljék: sokkal messzebb fekszik Oroszország szívéből. Persze, ha Románia, amely mintegy 400 kilométernyi hosszúságban határos Besszarábiával, hadat üzen Oroszországnak, másként állanak majd a dolgok.

LIRAMA

Debreczen legnagyobb, legelőkelőbb mozgója
EGYHÁZ - TER. — TELEFON 12-51.

Husvétii műsor!

Ma vasárnap, április 4-én

ÉG AZ ERDŐ.

Dráma 2 felvonásban

A CSAVARGÓ.

Dráma.
A főnyeremény. Humoros.

AMINT AZ APA UGY A FIA.

Vígjáték.
Egy sürgős távirat. Humoros.
Egészségügyi oszlopaink munkájában. Aktuális.

LEGUJABB HÁBORUS HIREK.

Előadások kezdete 3 órakor félhelyárakkal,
5 órától rendes helyár. Folytatlagos bemenet.

Férfi és gyermekruhák

leltárú olcsó szabott árban vásárolhatók

Frank Rezső

Debreczen legnagyobb ruhaárúházában,
a „Bika” szálloda mellett
Kérjen képes árjegyzéket.

Varsói élet a háboru idején

Elmondja egy magyar menekült

Néhány nappal ezelőtt érkezett meg Budapestre Varsóból Fáy Zoltán karmester, aki tizenöt évig működött egyik varsói színházban, akit most a németek közeledtének hírére kiutasítottak az orosz hatóságok. Fáy karmester, aki Budapesten a Tisza Kálmán-tér 14. számú házában vett lakást, a varsói állapotokról és viszontagságos hazafelé való utjáról a következőket mondta el fővárosi tudósítónknak:

A szerajevói merénylet után az egész orosz közvélemény a monarchia mellett foglalt állást és helyeselte a szerbek megbüntetését. Amíg a háboru ki nem tört, nem gondolták, hogy a trónörökös meggyilkolásának komolyabb következményei lehetnek, arról pedig nem is álmodtak, hogy Oroszország és a monarchia között kenyértörésre kerülheszen a sor. Csak a német ultimátumnak Szentpétervárra való megérkezése után ébredt Varsó tulajdonképpen annak tudatára, hogy kitört a nagy világháboru. A városban egyszerre fenekestül felfordult minden. A hivatalok nyomban csomagolni kezdtek s a lakosság jobbmódu része, közel husz-harmincezer ember, megsejtve a jövő eseményeit, nyomban az ország belsejébe költözött. Igen sokan vették utjukat Moszkva felé, mert még Szentpétervárt sem tartották elég biztos helynek.

Kalis elfoglalása után nagy rémület támadt Varsóban. Azt beszélték, hogy a németek feltarthatatlan erővel jönnek előre és már néhány nap múlva Varsóban lesznek. Ujból csomagolás és menekülés. Akadtak azonban, akik nem akartak elmenekülni, mert meg voltak róla győződve, hogy az orosz hadvezetés nem teszi ki ezt a szép várost egy ostrom izgalmainak és szenvedéseinek, hanem kardcsapás nélkül feladja. A németek humanus bánásmódjáról pedig mindenki meg volt győződve, hiszen Kalisba is a legnagyobb rendben történt meg a bevétel.

A varsói újságok, amelyek rendszeresen csak este jelennek meg, ebben az időben naponta több rendkívüli kiadást adtak, amelyek a legképtelenebb győzelmi hírekkel voltak tele. — Hirdették, hogy az orosz feltarthatatlanul halad előre Berlin felé és hogy a franciák is folyton verik a németeket. Annál nagyobb volt a varsói lakosság megdöbbenése, mikor egyszerre hírt vette, hogy Samsonov generális a Mlava mellett az ugynevezett gárdaredekéből álló két hadtestével s egész vezérkarával megfutott. A városban mindenki tudta, hogy a két hadtest teljesen megsemmisült, a lapok azonban csak annyit irtak, hogy Samsonov serege stratégiai okokból kénytelen volt pillanatnyilag visszavonulni. Október elején azután ismét nagy győzelmeket jelentettek a varsói újságok. Azt hirdették, hogy Thorn már az orosz csapatok kezében van, most Königsberg következik s azután meg sem állanak a német fővárosig. Mikor a varsói körök szinte usztak a boldogságban, egyszerre csak megszólaltak a város közvetlen közelében a németek ágyúi. Erre a főhivatalokat és bankokat sietve az ország belsejébe vitték. Az ágyuszó szünet nélkül hallatszott tizenégy napig, napról-napra mindig erősebben, úgy, hogy már a házak ablakai is megremegtek belé. A visszahuzódást csak tizenégy nappal később vették észre az oroszok.

A német tüzérség ugyanis helyén maradt s rendületlenül folytatta az ágyuzást. A németek elvonulása után az orosz kormány elhatározta, hogy Varsót minden körülmények között meg fogja tartani. A külső vár körül tizenkét méter széles és négy-öt méter mély árkot ástak, melyet az erdőirtások alkalmával kivágott fákkal földtek be. Valóságos farkasvermeket készítettek. A védelmi műveket, hidakat pedig aláaknázták.

A városba szibériai hadtesteket dirigáltak, melyeket félnapi pihenő után nyomban a tüzbe küldtek. A város életében nem történt semmi változás. A mulatóhelyek, énekes várietek nyitva voltak. A Bristolban, a Savoy és Renaissance-szállók orfeumos kávéházaiban naponta hajnalig dözsöltek a tiszték. Mikor ezt Nikolajevics Miklós nagyherceg megtudta, egyik hadsegédje kíséretében végigjárta ezeket a helyeket és kutyakorbácsal kergette ki a tisztéket az utcára. A hatóság ekkor erélyes intézkedéseket léptetett életbe. A mulatóhelyeket bezáratta, eltiltotta a szesz italok kimérését is. Csakis orvosi rendeletre lehetett egy-két deci alkoholt kapni.

Február közepe táján ismét nagy lőtásfutás támadt a Visztula-parti városban. A bankokat, hivatalokat gyorsan elszállították, az idegeneket, elsősorban természetesen a németeket, osztrákok és magyarok utleveleit elszedték és az amerikai konzulátus értesülkre adta, hogy az ötven évnél idősebb férfiaknak, valamint a nőknek és gyermekeknek azonnal el kell hagyniuk a várost, míg a fiatalabbakat Szibériába, Uralba s a birodalomnak a Volgán túl levő részeibe internálták. A kiutasítottaknak nyomban ki kellett menniük a vasúthoz, hol százsámra préselték őket készenálló vasuti kocsiába. Utjuk egész Ugeniig hat napig tartott. Itt két napig vesztegettek, mert az orosz csendőrök összevissza cserélték az utleveleket és nem tudták megtalálni az egyes irások gazdáit. Az orosz csendőrök egyébként elszedték a kiutasítottak összes értéktárgyait és egy-egy embernél nem hagytak meg többet ötven rubelnél. Innen román Ugeniig, majd a gyimesi szoroson keresztül jöttem haza. Varsóból idáig tizenkét napig utaztam. Érdekes, hogy az oroszok egyáltalán nem gyűlölik a magyarokat, míg a németek ellen nagy ellenszenvvel viselkednek. A varsói operettszínház műsorán mostanában csupa magyar darab szerepel. Estéről-estére Tatárjárás, Leányvásár vannak műsoron és színre kerül a Vig özvegy is, de ugyanakkor az összes varsói lapok megírták, hogy Lehár nem osztrák, hanem magyar ember. Az oroszok német-gyűlöletére rendkívül jellemző, hogy nyomban a háboru kitörése után az üzletek német feliratait angolra kellett változtatni.

Katonák naplójából

Juliska,

a komitácsi magyar felesége

A déli harctér följegyzéseiből, a szabácsi harcok közül... A szerb város közvetlen elfoglalása után a 69-ik gyalogezred 1-ső zászlóalja azt a parancsot kapta, hogy küldjön azonnal járőröket a tulsó part kikémlésére. K. kapitány el is indult egy egész századdal a kémlelő utra s hogy az első, szemben levő falu ment volt az ellenségétől, tovább merészkedett. Behatolt századával mintegy 18 kilométernyire, de a szerb földön sehol nyoma sem volt a veszedelemnek. A járőr ezek után visszafelé vette útját, hogy jelentést vigyen a Szabácson tartózkodó csapatoknak s utközben, úgy estefelé, olyan járón mentek keresztül, amelynek mindkét oldalán hatalmas táblákban kukoricások terültek el. A kukoricásból, két oldalról egyszerre csak óriás puskatüz fogadta őket s néhányan el is estek és megsebesültek vitéz katonáink közül. A többiek azonban — minthogy a sötét éjszakában nem vehették fel a harcot az orvul támadó, láthatatlan ellenséggel — ügyesen, észrevétlenül a kukoricás melletti hosszú árokba vonultak vissza s e biztos fedezékből figyelték az orvtámadás esetleges megújulását. — Amde a kukoricásból tüzelő szerbeket megtevesztette a magyar katonák árokfedezéke s azt hitték, hogy a mieink, látván előre a harc meddőségét, a Szávához vonultak vissza. Abban a nyugodt hitben, hogy meghiusították a magyar csapatok előretörését, valamennyien előjöttek rejtekhelyükből s megindultak a mieink által előbb kikémlt falu irányában. Könnyű vol megállapítani az árokban elhúzódó vitéz katonáinknak, hogy a kukoricásból jött támadást nem a szerb katonák, hanem paraszt orvtámadók intézték és pedig az előbb kikutatott elhagyott falunak férfilakossága.

Másnap csapataink körülzárták a falut s valamennyi férfilakóját előszedték. — A legtöbbjét persze fegyverrel találták meg s egy-némelyike kerekén, elszántan be is vallotta, hogy az előtte való estén ők voltak a támadók. A komitácsi összefogódása közben az orvtámadók fővezére is hurokra került. Amolyan öregedő szerb paraszt s midőn a magyar bakák rátaláltak, egy árva védekező szó nem jött ki ajkán s még csak nem is ellenkezett. A komitácsi felesége szóltanul, remegve nézte végig a jelenetet s hangos zokogásra fakadt. Katonáink ügyet sem vetettek a síró asszonyra, hanem vitték ki az urát a kommandáns elé. Az ítélet gyors volt s nyomban ott az udvaron elő is került a kötél, amidőn szivetszaggató sikoltással ugrott ki az udvarra a szótlanságban zokogó feleség. Leborult a kommandáns elé, két karjával átfonta annak lábait s tiszta magyarsággal, síró hangon könyörgött:

A kommandáns is, a magyar bakák is egy pillanatig kővé meredten bámultak maguk elé. Magyar hang, magyar szó jut a füllükhöz, — szerb földön. Az asszony pedig tovább zokogta:

— Irgalmazzatok meg magyar fiuk, magyar hontestvéretek kedvéért!

A kommandáns lehajolt az összerogygyant asszonyhoz, felemelte a földről, jól a szemébe nézett és megindult hangon kérdezte:

— Ki vagy?

— Magyar származásu vagyok. Fehérmegyében születtem, Hegedüs Juliska voltam.

És a kérdezősködésre hiven felelt. Elmondta, hogy Zimonyban ismerkedett meg az urával, aki mint szabácsi hajóslegény gyakran tartózkodott a magyar városban. Régen volt... Tizenöt esztendővel ezelőtt, amidőn először került el szülőhelyéről „szolgálatba”. Egy zimonyi gőzhajózási tisztviselőnél kapott alkalmazást, aki annakidején a kis szalmafódeles fehérmegyei falujából egyenesen az idegen Zimonyba vitte őt.

A kommandáns végig hallgatta az asszonyt, azután szelid szemrehányással fordult feléje:

TETVEK

és más férgek ellen a legbiztosabb hatású szer a

Lyptol

Zsirmentes, a ruhát nem piszkítja. — Ára 1 korona.

Főraktár:

DR. SZELENYI ÁRPÁD

GYÓGYSZERÉSZNÉL

DEBRECZEN, Piac-utca 30. ROSSUTH-PATIKÁ.

— Hova lett a magyar faj belőled, Juliska, ha nem tudtad leinteni az uradat magyar bakák gyilkolásáról?

Az asszony keservesen zokogott tovább, azután hamisítatlan magyar paraszti szóval indult meg a nyelve:

— Jaj, nagyságos uram, itt Szerbiában más divat járja, mint otthon Fehérmegyében. Ott az asszonynál van a kormányrud, míg itt ezeknél a feleség csak az ötödik kerék a kocsiában. Urának rabja, szolgálója... Mi sohasem tudjuk, mit csinál az urunk. Nekem kegyelmezzon meg, értem, nagyságos uram, mert ezalatt a tizenöt év alatt én igen megszerettem az uramat...

... És a „Hindenburg“-bakák, fehérvári jó legények kommandánsa nem tudott ellentállni a fehérmegyei Juliska alázatos, kétségbeesett könyörgésének... Megkegyelmezett a komitácsi fővezér életének, nem akasztatta fel, hanem fogságba ejtette őt...

Juliska pedig, a magyarvéri szerb menyecske hűségesen követte urát honfitársainak, az „ellenségnek“ fogságába... Most magyar földön van mind a kettő. A „komitácsi generális“ valamelyik fogolytáborban várja a háboru végét, míg felesége, a fehérmegyei honleány hazai földön van szabadon, az ura közelében...

Egy menekült elbeszélése a háborus Oroszországról

Kéthetes kiképzés fegyver nélkül

Ganser Herman német alattvaló, aki 1913. óta él Moszkvában és most a rendőrség engedélyével Kisenew, Ungheni, Bukarest, Predealon át Magyarországra érkezett, igen érdekes dolgokat beszélt el Oroszország mai állapotáról.

— Már karácsonykor egész Oroszországban suttogták, — beszéli Ganser — hogy az orosz sereg a német és osztrák-magyar seregekkel vívott csatákban oly súlyos veszteségeket szenvedett, hogy azok pótlására az általános mozgósítás alkalmával behívott sor-katonaságon és népfőlkelőkön kívül újabb behívásokra van szükség. Az erre vonatkozó plakát és hirdetés megjelenését nagy aggodalommal várták, sőt várják most is, akik eddig még nem teljesítettek katonai szolgálatot.

— A január végén behívottak sorsa mutatja, hogy történik a kiképzés. A behívottak igen felületes orvosi vizsga után rögtön megkezdik a gyakorlatozást. Saját ruhájukban, puska nélkül, három-négy napig tanulnak lépni s azután kiviszik őket a nagy gyakorlótérre, ahol megtanítják őket rajvonalat alkotni s azt, hogy amint rajvonalba fejlődnek, haladéktalanul fedezéket kotorjanak maguk elé. Miután ehhez nincs szerszámjuk s Oroszországban most mindenütt hó borítja a gyakorlótérreket, az új katonák kezükkel a hóból csinálnak fedezéket. Nap-nap után rengeteg ujoncnak fagy le a keze és a lába, de különösen a keze, amelylyel a fedezéket készíti. Legfőbb nyolc-tíz napi kiképzés után az ujoncokat a határra szállítják. Ha egyáltalában fegyvert kap az ujonc, úgy a fegyver régi típusu, legtöbbször azonban fegyver nélkül hagyja el a kaszárnyát. Egyenruhát is csak a határon kap és pedig most utóbbi időben jóformán kizáróan az osztrák-magyar és német hadifoglyoktól elszedett katonai ruhákat. Ez a magyarázata annak, hogy úgy a német, mint az osztrák-magyar hadvezetőség megállapította azt, hogy orosz katonák a mi egyenruhánkban járnak.

— Moszkvában, általában Oroszországban több ízben hírt járt, hogy a németek békét

kérnek, de erre a lapok kifejezést adtak az oroszok ama véleményének, hogy a békét csak a teljesen legyőzött ellenféllel kötik meg. Ennek megfelelően Oroszországban az intelligencia háborupárti, ellentétben a köznéppel, amely már béke után sóvárog. Különösen észrevehető ez, mióta a köznép látja, hogy fiait, testvéreit minden kiképzés nélkül viszik az ellenség elé. Az orosz köznép valóságos borzalommal beszél az ellenség óriási kaliberű ágyúiról, amelyeket Tsuamadannak nevez.

— Az elkeseredés, a béke utáni vágy talán legnagyobb a katonák között, ahol ezt az érzést a harctérről visszatértek táplálják és szítják. A sebesültek óriási száma elriasztja az ujoncokat, a kórházból kikerült és koldulásra kényszerült katonák pedig elárasztják egész Oroszországot és kedvét veszik mindenkinek, hogy a hazáért küzdjön, amely a sebesülteket ruha nélkül, a legnyomorultabb módon engedi járni.

— A kórházból kikerült katonák nyomora miatt ugyan nagy az elkeseredés, de azért Oroszországban még a mai napig semmiféle lázongás, vagy forradalmi mozgalom még nem volt. A hangulat ugyan kedvező lenne a forradalom kitörésére, de ehhez egyelőre hiányzik a megfelelő gyújtóanyag és egyelőre még igen nagy a félelem a katonai uralom következtében.

— A katonaság hangulatára jellemző a következő epizód: Moszkvában a villamosvadász katonák akartak felszállni, de már nem volt hely, mire az egyik tülekedő katona megszólalt: „Ugy kellene tenni, mint Petrogradban.“ A másik megkérdezte, hogy csináltak ott? „Egyszerűen kidobták a civileket.“ Erre ismét azt felelte az első: „Az nem szabad, megbüntetnek érte.“ „Annál jobb, — felelte a másik — legalább nem kell a csatába menni, mert ma inkább itthon elszüvendek akármilyen büntetést, minthogy kimenjek a csataterre.“

— Moszkva városában nyugodt most az élet. Egyes cikkekben nagy a drágaság, de a hus még ma is olcsó. Drága a kenyér és a gabona, azonban távolról sem azért, mintha Oroszország hiányt szenvedne, hanem mert üzérnek felhajtották az árakat. Ellenzen nagy a hiány orvosszerekben, úgy, hogy például jódot egyáltalán nem vagy csak horribilis áron lehet kapni.

— A kórházakban a berendezés és ellátás általában véve jó. Moszkvában a sebesült fogoly katonákat is gondosan ápolják. Rettegetes csak az, hogy még olyan nagy városban is, mint Moszkva, nincs kötőszerszám s a katonai kórházakban a kötőszerszereket használat után nem dobják el, hanem a legvéresebb, legpiszkosabb részeitől nagyjában megtisztítva, kétszer-háromszor is fölhasználják.

— Az orosz lapok hangja az utóbbi időben már nem oly bizakodó, mint a háboru elején. Az oroszországi német lapok január óta megszüntek s csak a Petrograder Zeitung próbált más néven megjelenni, de már a harmadik számot betiltotta a rendőrség. A külföldi lapok azonban a kávéházakban, ahova előbb is jártak, most is olvashatók, de egyes részeket a postai cenzor fekete festékekkel egyszerűen átfest.

— Belső forrongás, nyugtalankodás csak egy helyen volt: a Putilov-gyárak összes alkalmazottai sztrájkolnak. A gyárnak 32 német mérnöke volt, ezek közül kettő nagy fizetésért vállalkozott rá, hogy tovább is szolgálatot teljesít, de azután ez a kettő is megdölgött a dolgot és inkább elzáratta magát, semmint Oroszországot szolgálja. A mérnökök távozása nagy zavart idézett elő az

üzemben, amit még ma sem sikerült teljesen kiküszöbölni. A munkásokat annyira igénybe vette a gyár vezetősége, hogy ezek most nem is fizetésemelésért, jobb bérért, hanem egy kis pihenőért sztrájkolnak. Az orosz hatóságok a sztrájkolókat ellen nem mernek szokott erélyükkel eljárni, mert félnek, hogy egyáltalában nem lesz a gyárnak begyakorlott munkása.

— Japán szállit ugyan Oroszországnak municiót, de az elenyésző csekélység, pedig Wladivostok felől öt hónap óta lefoglalt a katonaság minden vonatát, — még a vonalvasuti alkalmazottai sem használhatták a vasutat.

Hogy bannak az orosz hadifoglyokkal?

Erre a kérdésre, mely különösen mostanában tömördek magyar családok kint, lehetőleg megnyugtató feleletet ad egy *Hollandiából* származó tudósítás. A tudósítónak egy nyugat-szibériai orosz újság került kezébe, mely az *Akmolinszki* kormányzóságban jelenik meg, ahol debreceni katonák is vannak rabságban. A szibériai orosz újság közli az akmolinszki kormányzónak a foglyokkal való bánásmód dolgában a lakossághoz intézett rendeletét, mely a következőket tartalmazza:

A foglyok nem saját jószántukból, hanem hazájuk hívó szavára, úgy, mint a mi népünk is, sorakoztak annak védelmére. Hála legyen a Mindenhatónak, hogy ez emberek élete megmaradt s hogy a nagy ortodox Oroszország fogságába jutottak. Az orosz nép sokkal nemesebb szívű, minthogy e szerencsétlen emberekkel szemben boszura gondolna. *Parasztok! Ne fogadjátok a hozzátok küldött foglyokat mint ellenséget.* Hisz a legnagyobbbészit csendes, békeszerető emberekről van szó s csak a szükség kényszerítő hatása folytán támadtak az orosz nemzet ellen. Legyetek hozzájuk barátságosak, ne hagyjátok szenvedni őket, gondoljatok a ti fiaitokra.

Nagy fejedelmünk, a császár ő felsége különös kegyképpen fölmentette e foglyokat minden kényszermunka teljesítésétől s így jogukban áll nekik önkényesen, tetszésük szerint munkát vállalni. Sok közöttük az ács, asztalos, kovács, bádogos, szabó, cipész, etc., etc. *Parasztok! Ha a foglyokkal barátságosan, emberségesen bántok, ha nem fogjátok őket elnyomni, igen sokat tanulhattok tőlük.*

A foglyok házaikban nyerjenek elhelyezést, mint családtagok, mindenütt a rendelkezésre álló hely arányában, de csak oly házakban, hol férfiak is laknak. A katonai felsőbbség a foglyok eltartásáért külön pótlékot is fog fizetni s a ti gondotok legyen, *Parasztok! Velük megegyezésre jutni élelmiszereket illetőleg.*

Istennek legyen hála, a mult esztendei jó termés következtében a tartomány sok fölösleges élelmiszer fölött rendelkezik, van elegendő gabona, kenyér, zöldség, takarmány s mind igazán olcsó árban.

Minden háztulajdonos, ki a meghatározott állami díj fejében foglyokat vesz házába, köteles azt a község polgármesterének azonnal jelenteni, ugyszintén minden betegséget, esetleges szerencsétlenséget, vagy ha a fogoly az éjjelt nem töltene szállásán, haladéktalanul bejelenteni.

Végül, hogy az esetleges panaszok orvosolhatók legyenek, a foglyok maguk között községenként egy-egy tisztet választanak,

kik minden rajtok esett sérelmet jelenteni tartoznak.

Időről-időre a foglyok életének szemmel-tartására a kormány biztosokat fog kiküldeni, kiknél a mindenkor panaszok is jelentendők. *Neterof*, kormányzó.

Anglia elzárva a semlegesektől

A tengeri blokád eddigi eredményei

Március tizenharmadikán telt le az Anglia elleni blokád első hónapja. A kereskedelmi háborúnak gazdasági következményei így rövid idő alatt még nem méltathatók pontosan, eltekintve attól, hogy a blokád bejelentése után következő időkben mindenféle forgalom megakadt néhány napra. Nyilatkozatokból és véletlenül elárult jelentésekből kitűnik azonban, hogy a tengeralattjárók hadjárata sokkal nagyobb hatást gyakorolt Angliára, mint azt a britt kormány, nevezetesen az angol admirális gondolta. Az a körülmény, hogy az ír vizeken német tengeralattjárók jelentek meg, február másodikán két angol hajózársaságot arra készítetett, hogy üzemüket beszüntessék. Amikor pedig a blokád terminusa megkezdődött, a „Rotterdamsche Courant” jelentése szerint a White Star Linie és még huszonhét angol hajózársaság szüntette be járatait. A London North Western hajózársaság beszüntette közlekedését Holyhead és az ír kikötők között. A City of Dublin társaság, mely Liverpoolból és Liverpoolba közvetíti a forgalmat Belfast és Manchester felé, megszakította járatait. Az angol admirális a sajtóban ezeket a tényeket igyekezett lehetőleg elnyomni, de a semleges szemlélők megállapíthatták, hogy a tengeri forgalom alapjában megrendült és már február 22-én tizenkilenc angol gőzhajós közlekedési vonalon azt a nyilvános hirtetést akasztották ki, hogy a forgalmat nem folytathatják. Március tizenhetedikén pedig nyilvánvaló lett, hogy a britt admirális a hollandiai Seeland Linie postahajóinak Folkestoneba való közlekedését betiltotta.

A tengeralattjárók háborúja hatását különösen az Anglia és a semleges államok közötti hajóforgalomra fejtette ki sikerrel. — A svéd hajózársaságok eleinte várakozó álláspontra helyezkedtek, de február huszonnyolcadikán tökéletesen beszüntették az összeköttetést Götheborg és Anglia között. Még a postaforgalom sem volt rendes Skandinávia és Anglia között, február huszonhetedikén pedig az Enar-társaság is, amely Hull és Svédország között rendszeresen tartotta a forgalmat, elhatározta, hogy több hajót nem indít. A norvég hajózársaságok február hó tizenegyedikén elhatározták, hogy a kereskedelmi forgalmat Angliával február tizenharmadikától kezdve felhagyják és csak a postahajókat, illetve kizárólag az angol rizikó mellett közlekedő gőzösöket indítják el. A dán társaságok kinyilatkoztatták, hogy a blokád miatt nem közlekedhetnek Angliával és épen ilyen hatása volt a szigorú és elkeseredett rendeletnek Hollandiában is, ahol számos hajózársaság beszüntette a forgalmat. Az angol kormány mindenáron azon igyekezett, hogy urrá legyen a helyzeten és felszólította az angol kereskedelmi társaságokat, hogy a hajóforgalmat vegyék fel. A legtöbb esetben azonban a fűtők és a matrózok vonakodtak a vágóhidra vitetni magukat. A bérek rendkívüli módon felszöktek és ugyanezt a jelen-

seget lehetett látni a semleges államokban is, amelyek Anglia felé akartak hajókat indítani.

Meg kell állapítani, hogy a semleges államok az angol zászlóvisszaéléseket a legelősebben elítélik. A legénység bérének fölemelésével megnövekedtek a szállítási díjak és a biztosítási illetékek is. Az angol kormánynak minden igyekezete, hogy a biztosítási illetékeket titkos tőkékkel leszállítsa, különösebb hatás nélkül maradt. A szállítás és a biztosítás abnormis és elviselhetetlen felemelkedése maga után vonta, hogy a bevétel Angliába rendkívül csökkent. A gabonabevétel hiányához csatlakozott a vajbevitel, mert Dánia nem óhajtotta kockáztatni hajóit. Ennek a beviteli csökkenésnek a következménye az lett, hogy Angliában rendkívül felszöktek az élelmiszerárak, ugyannyira, hogy a Svenska Dagblad egész joggal írhatta egyik legutóbbi számában, hogy azok az angol kísérletek, amelyek a német blokádöt lekicsinyelni igyekeznek, teljesen hamis és hazug uton járnak.

Fogoly tisztjeink Szibériában

Teljes szabadságot kaptak a tisztjeink

Még a múlt év végén orosz fogságba került *Nedelkó Miklós* dr. tartalékos hadnagy, temesmegyei ügyvédjelölt, aki a szibériai Tobolszkban tölti el fogsága idejét. Románián keresztül igen gyakran tud életielt adni magáról és sok érdekes levelet írt már haza nejeinek. A levelekből itt közlünk néhány részletet:

— Oly benső volt az érzés, amely leveled hatása alatt eltöltött, oly végtelenül meghatott, hogy igazán tanácstalan voltam, nem tudtam végül mi az, amit érek: nagy öröm-e vagy végtelen bánat, avagy mind a kettő. Azt hiszem az utóbbi, ezen fogalomban azonban nem tudok megfelelő elnevezést adni. Mindenesetre azonban igen sok lelki megnyugvást köszönhetek kedves soraidnak, a miknek egyedül tudok csak örülni. Csalatkozol, ha azt hiszed, hogy a benső bánat könnyebb a harctéri viszontagságoknál. Ott ugy voltam, mint egy nagy gépezet kicsi része, amely folyton működésben van, ahol az embernek minden idege állandó túlfeszültségben van, ahol az ember pillanatra mindent elfelejt, örömet és fájdalmat, múltat és jövőt (a sajátját), ahol minden hurja az emberi szívnek eltompul a puskaropogásban és menydörgésben. Itt azonban kétszeresen érez az ember mindent és ehhez még hozzájárul a mindenesetre kissé meglazult idegzet és még az is, hogy itt az egyén benső élete van utalva. Tény, hogy egy nálamnál jobb természet sokkal reálisabban is rendezheti be az életét. Ugyanis nekünk tegnap *teljes szabadságot adtak. Szabad színházba, koncertekre, bálba, kávéházba, étkezdékbe, kinematográfokba, könyvtárakba járni reggeltől este tizenkét óráig.*

Egy másik levélben arról az érdekes kérdésről ír a fogoly hadnagy, hogy *szabad-e hadifoglyokat hozzátartozóiknak meglátogatni.* Tisztársai közül — írja — valaki érdeklődött eziránt és azt a választ kapta, hogy *Oroszországban semmi akadály sincsen*, ha csak otthonról elmehet az illető egy semleges államba, ahol az ottani orosz követnek kell láttatnia az utlevelét.

— Az itt tartózkodás — írja — egyébként semmibe se kerülne, mert a fizetésből kettőnek is bőségesen elég. A napok, mint

eddig is, csigalassúsággal telnek el, semmi változatosság. Különböznél hiányt semmiben sem szenvedek. Hetenként járok gőzfürdőbe. Foglalkozásom: konyhamesterség. Bizony, mire hazakerülök, sokkal könnyebb lesz nekem, mert a főzés egész tudományát bevettem már. Sajnos, azonban aligha meg nem érzi a gyomor. Mert főzelék és hus aránya itt fordítva van. Abból kevés, ebből sok. Amaz drágább, emez olcsó.

Másut ezt írja a hadnagy:

— Nem tudom, meddig maradunk itt, lehetséges, hogy tovább megyünk innen. A napokban egy páran elmentek; hová: nem tudjuk. A bizonytalanság igen kellemetlen, bár tudjuk, hogy nincs mitől tartani semmi tekintetben. A levelezést érintené leginkább az utazás, mert az utazás alatt érkező levelek bizony elmaradnak. *Májusig* azonban azt hiszem, nem lesz változás. Valószínű, hogy *akkor falukba megyünk.* A tisztjeink közül egy-kettő lesz egy-egy faluban, több emberrel, akiket ott majd foglalkoztatnak.

Legutolsó levelében, amelyet február huszadikáról keltezett a hadnagy, többek között a következőket írja:

— Itt tegnap óta újból havazik, a hőmérséklet pedig 0—10 fok között váltakozik. Nappal, reggel kisebb, este nagyobb a hideg. Persze a legnagyobb éjszaka, de arról nem veszi tudomást. Pár nap óta délelőtt és ebéd után rődlizom időtöltés okából, aminek eredménye igen üdös, mert azóta sokkal jobban alszom. Délután pedig 4—6 között sétálok. A tél itt legnagyobb szerencsénkre épen ebben az évben olyan enyhe, hogy ilyenre még a legöregebb „*tatárok*” sem emlékeznek. Bizony, született tatárok is vannak itt sokan, földművelők és kereskedők, azonnal meg lehet őket ismerni az arcvonásaikról. Jobbára alacsonyabb termetűek, akik azonban igen békés polgárok és mi közösséget sem mutatnak a IV. Béla korabeli harcias őseikkel.

A béke éve: 1915.

A háboru — kínai kabbalista szemmel nézve

Liang-csi-csau, a kínaiak legnagyobb publicistája ily címen ír vezércikket a pekingi *King-Pai* (Fővárosi Közlöny) hasábjain. A kínai kabbalisztika naiv és sejtelmes érdekek gyermekszemével látja a pekingi író a háborút. A mi felfogásunknak különösek és újjak az ő szempontjai. Megtartva az eredetiek idegenszerű költészetét, lehető hű fordításban így hangzik e cikk:

Régi közmondás tanítja:

*Tien Tao
sih nien yi hsiao plen,
peh nien yi ta plen.*

Vagyis: az istenek megfajthatatlan végzésében minden tíz év egy kicsiny visszaváltozás; minden száz év egy nagy visszaváltozás.

És ez így van. Most is, midőn a harangok utolsó óráját éneklék az 1914. évről, harci zaj tölti be a levegőt. Harccal kezdődött az 1915. esztendő. A világ szebb és méltóságosabb fele egyetlen nagy mézarszék és vérrel vörösen folynak minden folyók. Sohasem volt szerencsétlenebb, gyilkosabb esztendő az elmúlt 1914-nél. Forduljunk vissza a múlthoz, ime: 1814., Napoleon moszkvai hadjáratainak rettentő vége. Európa minden népei óriási szövetségben fegyveres kézzel vonultak Páris ellen és beveszik azt. Ebben az évben mondott le trónjáról Napoleon.

De nézzünk távolabb a múltba. 1714.: Észak-Európában rettentő háboru dúl. Oroszország és Svédország küzdenek a szupremá-

cióért s ruba us. Orosz-, a háboru ban dul ciaország Hollandia kicsiny a harcba

Két Európában szülőrodalomország s fakadt fésem jut

Szállt egész is megvonalait. állam m

Vaj Talaszaporotulságos ezért re egy-egy riséget?

Vag berek ál noszág akarja szolgait, ja ilyké tározott alkotó e dok ha öve legzetbe?

Ber hogy a és belöl Deuschlemmel be kell hetjük v vös és ti ság, hog százado nyit uta kételked sors e l vait hin

De pontunk

Ime, taut elb előtt, 19 vában f orosz h a ciklus Korea b tiz évr és Fran Annam

Igy járatána tért viss rábban. pedő er munkár

Biz sok elm mat s a hogy a

Jaj hetett e szer tíz tünk!

Mil nem tu megkez kongres lója a évfördü

Hil végződ „5”-tel

En get érn boru m

cióért s XII. Károly Törökországot is háboruba uszítja. A háboru ellepi egész Európát: Orosz-, Svéd-, Finn-, Törökország és Dánia a háborus felek. És ugyanezzel Dél-Európában dul a spanyol örökösödési háboru: Franciaország, Poroszország, Anglia, Ausztria és Hollandia vitatják Spanyolország trónusát. A kicsiny Rastadt és Baden is belekeveredett a harcba.

Kétszáz éve tehát, úgy mint ma, egész Európa fegyverben állt. E világháboru tüzeiben született meg a mai orosz és porosz birodalom. Akkor kezdődött Orosz- és Törökország századokig tartó küzdelme és akkor fakadt fel a Balkán-probléma, mely mindmáig sem jutott megoldásra.

Száz éve is, úgy mint ma, fegyverben állt egész Európa: s e száz év előtti konfliktus is megváltoztatta az országok politikai határvonalait. E százéves háboru eredményei sok állam mai területi viszonyait alapozták meg.

Vajjon megértheti-e ember az Ég Utjait?

Talán nem óhajtja az Ég, hogy igen elszaporodjanak az emberek, avagy hogy a tulságosan hosszantartó béke elpuhítsa őket s ezért rendeli, hogy határozott időközökben egy-egy roppant háboru felrzza az emberiséget?

Vagy tán haragra lobbant az Ég az emberek állandó torzalkodásain és növekvő gonoszágán s így, mintegy radikális kurával, akarja csökkenteni a hájt? Vagy talán hív szolgáit, a szerény történelemtudósokat óhajtja ilyképpen pártolni az Ég s azért fűzi határozott és egyenlő terminusokhoz a korszakalkotó eseményeket, hogy ezáltal a századok határa mintegy korszakok választóöve legyen s könnyen vésődjék az emlékezetbe?

Bernhardt nevű német tudós azt írja, hogy a háboru a legszentebb emberi vállalat és belőle fakadnak a föld minden javai. — *Deutschland und der nächste Krieg*; ha figyelemmel elolvassuk ezt az érdekes könyvet, be kell látnunk, hogy a háborut nem tekinthetjük véteknék és szörnyűségnek; mivel üdvös és tisztító hatása van. Tagadhatatlan igazság, hogy minden háboru az alkotó béke évszázados vagy legalább tízszázados uralmának nyit utat. Megfontolva ezt az igazságot, nem kételkedhetünk benne, hogy a rettenet és balsors e lefolyt esztendeje az istenáldás magvait hinti el.

De tekintsünk végig, a mi kínai szempontunkból, az idők csodálatos forgásán.

Ime, 1914., a ciklus *Csia-csen* éve s Csingtaut elborította a háboru. Tíz esztendővel ezelőtt, 1904-ben, a ciklus *Csia-csen* évében, jávában folyt szomszédosságunkban a japán-orosz háboru. Tovább tíz évvel a multhan: a ciklus *Csia-csen* éve, 1894.: zenitjén állott Korea birtokáért a kínai-japán háboru. Még tíz évvel ezelőtt: 1884., a ciklus *Csia-csen* éve és Franciaország Kínával véres harcban áll Annam birtoka fölött.

Igy minden tíz esztendőben nap és hold járatának csodálatos törvényszerűségével tért vissza a háboru; nem később és nem korábban. Lehetséges, hogy az Ég szánja a trespedő emberi nemet és időnkint felébreszti, munkára kelti az embereket a háboru útján.

Bizony, a történelem tanulmányozása sok elmélyedésre és bölcselkedésre ad alkalmat s a mult ismerete árán képessé tesz rá, hogy a jövőbe is vethessünk egy pillantást.

Jaj nekem! Hányszor száz esztendő telhetett el a világ kezdete óta és mily kevés-szer tíz évet számíthat a mi nyomorult életünk!

Mikor letelt az 1914. esztendő, bizony nem tudtam: sirjak-e vagy énekeljek. De megkezdődött az 1915. esztendő. Ez a bécsi kongresszus éve (1815.), tizesztendős fordulója a portsmouthi szerződésnek (1905.) és évfordulója a simonoszekii békének (1895.).

Hihető-e vajjon, hogy minden „4“-gyel végződő esztendő a háboru éve és minden „5“-tel végződő év új békét teremt?

En úgy sejtem, hogy mielőtt ez év véget érne, béke fényét látjuk ragyogni a háboru millió véres táboritüze fölött...

Kölcsönt ad / Külföldi pénzeket
SORSJEGYERRE és legmagasabb árfolyamon bevált
ÉRTÉKPAPIROKKA

A DEBRECZENI

Rézizálog Kölcsönintézet Részvénytársaság
BANKOSZTÁLYA

Simonffy-u. 13.

Telefon 298.

SZEKESI PAPRIKA-
különlegességek óriási raktára LINDENFELD J. JENO fűszer- és gyarmat-áru nagykereskedésében pénzügyi palota. Telefon 79. sz.

Falusi Károly
polgári és katonai cipész Debreczen, Csapó-u. 41.
Mérték után készítik tiszt uraknak és egyéves önkénteseknek cipőt és csizmát szabályszerűen. — Raktáron tartok műhelyemben készült legjobb minőségű férfi-, női és gyermekcipőket.

Kiadó
lakás. Három szoba, előszoba és egyéb mellék helyiségekkel állás lakás villanyvilágítással kiadó. Szív-utca 11.

Kereskedelmi végzett leány, gépirásban jártas, irodai alkalmazást keres. Cim a kiadóban.

Modern utlakások
utcai és udvariak, parkirozott udvarban, májusra kiadók. Arany János-u. 20. -

Negy
szobás modern utcai lakás mellék helyiségekkel május 1-re, ugyanott egy üzlethelyiség azonnal kiadó. Miklós-utca 22.

Kapucsdulák
bármilyen felirással kaphatók a kiadóban

Zománc
cím tábla megrendelhető Hoffman és Kronovitz cégnél Piac-u. 49.

Szónvignetta
ezrenként olcsón kapható Piac-utca 40. szám alatt.

Tábori borítékok
2 fillérjével kaphatók a kiadóhivatalban.

Lakbérleti szabályzat
kiadó cédulák bármilyen felirással kaphatók a kiadóhivatalban.

2-3

uri embert

teljes ellátásra (kóser koszt) elfogad öz. Klein Dávidné, Arany János-utca 16. szám.

Az Alföldi Takarékpénztár épületében

levő

vendéglő

sörészarnok

1915 május 1-re

kiadó!

Progner Margit

női divattermék
Hatvan-utca 2. szám alá

helyezte át.

A Mohai Ágnes
kittinó gyógy-és üdítő viz
kapható minden fűszerüzletben.
Lerakata és egyedüli elárúsítása
Félegyházy Jánosnál
DEBRECZEN.

Gyakorlott
pénztárnoknő vagy kiszolgáló leány jó bizonyítványokkal azonnali állást keres. Címe: Fried-nél, Simonffy-utca 37.

LEGJOBB SZÉPÍTŐSZER A DÓRA-CRÉM

Ártalmatlan és biztos hatású. Hatását emeli, ha egyidejűleg a **Dóra-szap-pant** használjuk. Dóra-crém 1 korona. Dóra-szappan 70 fillér. Kapható:

Dr. SZTANKAY ABA Szentanna-utca-Attila-téri „Nádor”
gyógyszertárában Debreczen.

VILÁGSZERTE UTÁNOZZÁKA SZENT ISTVÁN DUPLAMALÁTASÖRT,

!!! DE SIKERTELENÜL, MERT MINŐSÉGE UTÓLÉRHETETLEN !!!

Óvakodjék tehát az értéktelen utánzatóktól, kérjen mindenütt kifejezetten

Szent István Duplamalátasört

és ügyeljen mindenkor a

Szent István

védjegyre.

Gyártja: a Kőbányai Polgári Serfőző Részvénytársaság.

Főraktár: Áron Manó és Társa cégnél. ::: Telefonszám 82.

Kapható: fűszer-, csemegekereskedésekben, vendéglők és kávéházakban. — A Szent István Duplamalátasör poharankénti oszapolása is megkezdődött és **Borgida Farkas „Royal“-szá-loda** és **Haas és Zsödel „Pilseni“ sörészarnok** éttermeiben kapható.

Épület és műlakatos vasszerkezeti munkák,

továbbá

vas- és bronz-portálok tervezését és elkészítését elvállalja

Ifj. Losonczi János

Debreczen. Telefon 347.

Törött fémek és géprészek autogén-heggesztése.

A Debreczeni Első Takarékpénztár

Piac-u. 22/24. sz. bérházában

több modern lakás

május 1-re kiadó.

Szavatoltan tartós! Szolid!

Arany és ezüst

Arany és ezüst

Arany és ezüst

A magyar király és a német császár. A pénz előleges beküldése mellett K 2.50, utánvétellel K 5.—.

Székely-
dési hely: J. Schüller, Wien, III. Krieglbergasse 6/I.

Ingyenértékesítő Részvénytársaság

Szentanna-u. 13. sz., az Ipar- és Kereskedelmi Bank helyiségében.

**Vesz és elad
mindennemű ingatlanokat.**

DEBRECZEN SZAB. KIRÁLYI VÁROS

Világítási vállalata

VÁROSI ÜZLET PIAC-UTCA 81. SZÁM ALATT.

Elvállalja :

légszesz és villamos vezetékek és felszerelések berendezését

világítási és ipari célokra.

Gazkonyhákban és főzőknél az elhasznált légszesz legfeljebb egyharmad-rész áru, mint a fatüzelés költsége. Légszeszkályák és fürdőberendezések könnyű és veszélytelen kezeléssel, füst, korom és szemet nélkül.

Szép és olcsó csillárok, lámpák és hozzávaló felszerelések kaphatók.

Elsőrendű pirszen (kokszt)

házhoz szállítva, olcsóbban mint bárhol és

Tiszta porosz kőszén

megrendelhető a légszeszgyárban, vagy a városi üzletben,

valamint épületek és tárgyak megvédésére való

Fekete kőszén kátrány

tetszés szerinti mennyiségben.

Mindennemű felvilágosítással szívesen szolgál

AZ IGAZGATÓSÁG.

Telefon: gyári 74. szám.

Telefon: városi üzlet 90. szám.

ALFÖLDI TAKARÉKPÉNZTÁR

DEBRECZENBEN,
Piac-utca 16. szám.

Alaptőke 2.400,000 K. Tartalékok : 1.600,000 K.

==== Betétállomány kilenc millió korona. ====

Érdekközösségben a Pesti Magyar Kereskedelmi Bankkal.

ÜZLETÁGAI:

**Takarékbetétek, csekkszám-
lák. Váltóleszámitolás, tör-
lesztéses és jelzálogkölcsö-
nök. Értékpapírok vétele és
eladása, tőzsdei megbízások,
hitellevelek bel- és külföldre.**

Sürgönyi átutalások hadifoglyok részére.

Idegen pénznemek vétele és eladása.

**Előleg értékpapírokra és
árúkra. Saját árúraktár.**

Safe-deposit (magánletétpénztár)

Affiliált intézetei:

**Kabai Takarékpénztár r.-t., Nádudvari Takarékpénztár r.-t.,
Hajdunánási Gazdasági Bank r.-t., Fióktelep Vámospércs.**

